

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av subrecent ek på Torup 1:7 norra Skåne

Edvardsson, Johannes; Linderson, Hans

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Edvardsson, J., & Linderson, H. (2018). *Dendrokronologisk analys av subrecent ek på Torup 1:7 norra Skåne*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2018:41). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

28 Juni 2018

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2018:41
Johannes Edvardsson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SUBRECENT EK PÅ TORUP 1:7
NORRA SKÅNE

Uppdragsgivare: Mattias Ohlsson, Torup 1457, 283 91 Osby

Område: Mosse N Skåne **Prov nr:** QTM967 (1 sågprov)

Dendrokronologiskt objekt: Naturfynd, mosse

Resultat:

Dendro nr:	ProvNr Beskrivning	Träd- slag	Antal ÅR; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av innersta och yttersta årsring i provet	Beräknat dödsår E(Efter) V(vinterhalv-året) Sammanvägt ST	Bedömt groddår ± 20år
QTM967	1	Ek	370;4	Sp 18+c4, W	167-536+c4 AD	541±1 AD	120 AD

Kommentarer till resultatet

Trädets uppmätta årsringar täcker tiden 167 AD- 536 AD (e Kr). Trädets levnadstid beräknas till 130 AD – 541 AD.

Eken består av tätvuxna årsringar som det brukar se ut i en av människan opåverkad skog (urskog). Trädets död inträffa vid en mycket intressant tid. Den går under namnet "Firmbull-vintern" år 536 sägs inte haft en sommar. Detta hänger samman med ett kraftigt vulkanutbrott, vilket följdes av ytterligare ett stort vulkanutbrott år 541.

"Ditt" träd hann aldrig återhämta sig efter första krisen år 536 utan "självdog" av den påföljande krisartade sommaren år 541. Detta går att utläsa i de mycket tunna årsringarna i den yngsta delen provet.

Trädets groddår har beräknats genom två inte helt säkra bedömningar. Antal år till märke c20. Antal år från provtagningsplatsen till markytan (groddåret), c30±20. Vilket ger ett groddår 120 ± 20 AD.

Att inte provet daterats förrän efter fem år på vårt laboratorium beror på att vi har lyckats intensifiera kronologiuppbyggnaden under den senaste tiden. Man kan således kunna konstatera att forskningsfronten nu har nått ditt fynd.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets bedömda groddår noterats.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891